

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота з педагогіки
на тему: «Імідж педагога в загальній системі взаємодії в умовах сучасного
закладу загальної середньої освіти України»

Студентки групи **СОа 20-21** денної форми здобуття освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти філологічного факультету освітніх технологій (спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), спеціалізація 014.021 Англійська мова і література, освітньо-професійна програма Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова))

Савченко Яни Сергіївни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Соловей М.І.

Оцінка за 4-бальною шкалою _____

Оцінка за 100-бальною шкалою _____

Оцінка за шкалою ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІМІДЖУ.....	5
1.1 Поняття іміджу, його типи та структура.....	5
1.2 Внутрішні та зовнішні складники іміджу вчителя.....	8
1.3 Шляхи формування іміджу педагога.....	11
РОЗДІЛ 2. ІМІДЖ ПЕДАГОГА В УКРАЇНІ.....	15
2.1 Вплив іміджу закладу загальної середньої освіти на імідж педагога та навпаки.....	15
2.2 Вплив іміджу вчителя на успішність учнів під час освітнього процесу.....	17
ВИСНОВКИ.....	19
РЕЗЮМЕ.....	21
ABSTRACT.....	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	23
ДОДАТКИ.....	26

ВСТУП

Сучасне педагогічне середовище вимагає від педагогів не лише високого рівня професійної компетентності, а й уміння успішно взаємодіяти з учнями, батьками, та колегами. Одним із ключових аспектів цієї взаємодії стає імідж педагога – комплекс вражень, які формують уявлення про нього в очах інших людей. Імідж не тільки відображає професійність вчителя, але і впливає на якість освітнього процесу, створює умови для успішної співпраці з учнями, їхніми батьками та педагогічним колективом.

Справжнє значення іміджу педагога виявляється під час його взаємодії з різними учасниками освітнього процесу. Від іміджу залежить якість комунікації з учнями, здатність залучати батьків до активної участі у вихованні, а також сприйняття педагогічної діяльності співробітниками закладу освіти. Бачення поняття “імідж педагога” українських і закордонних вчених не різняться між собою. Ми дослідили напрацювання Н. Гузія, І. Володарської, С. Панчука, І. Володарської, В. Сухомлинського, А. Макаренка, Е. Торренса та інших.

Дослідження іміджу педагога є актуальним і важливим завданням, оскільки воно розкриває ключові аспекти професійного самовизначення та взаємодії в освітньому середовищі. Саме тому ми обрали тему: “Імідж педагога в загальній системі взаємодії в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти України” для курсової роботи.

Об’єкт дослідження: імідж педагога.

Предмет дослідження: шляхи формування іміджу педагога в сучасних умовах.

Мета дослідження: розкрити сутність і зміст іміджу сучасного педагога, проаналізувати ефективні шляхи його формування й реалізації в умовах сучасного закладу загальної середньої освіти в Україні.

Об’єкт, предмет та мета дослідження зумовили вибір таких завдань курсової роботи:

1. визначити, що таке імідж та його типологія;
2. дослідити чинники та ефективні шляхи формування позитивного іміджу;
3. проаналізувати вплив іміджу вчителя на імідж закладу загальної середньої освіти;
4. визначити як впливає імідж педагога на успішність учнів під час навчання.

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань було застосовано такі **методи** дослідження: теоретичні – вивчення та аналіз психолого-педагогічних джерел, систематизація та узагальнення педагогічного досвіду з формування іміджу педагога серед учнів середньої школи; методи ідеалізації – позбавлення вчителя негативних рис і наділення педагога певними гіпотетичними властивостями, які змінюють імідж особистості на краще.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме українською та англійською мовами, списку використаної літератури і додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІМІДЖУ

1.1 Поняття іміджу, його типи та структура

У сучасному світі слово “імідж” звучить майже звідусіль. Стверджують, що його треба наполегливо будувати, підкреслювати лише найкращі його риси та “блюрити” найгірші. Усі відомі зірки день за днем намагаються турбуватися про нього і не заплямувати необдуманим вчинком чи гріхом. Стилисти та працівники б'юті-індустрії теж докладають зусиль, аби створити клієнтові імідж, який буде його візитівкою найближчі кілька років. Постає питання – що таке імідж, та “з чим його їдять”?

Якщо поглянути зблизька на походження слова імідж, то ми побачимо, що походить воно від лат. “*imago*”, або ж “*imitari*”, що означає імітувати. Нам також відомий прямий переклад слова “*image*” з англійської та французької, що являє собою образ. Однак вперше поняття іміджу з'явилося лише в 60—80 роках ХХ століття в галузі загальної психології. Зміст цього слова згадувався з такими поняттями, як спілкування, сприйняття і соціальне пізнання. Якщо тлумачити це слово з точки зору соціальної психології, то воно означало образ, який утворився під впливом соціального пізнання.

Ми також дослідили тлумачні словники, щоб порівняти історичні уявлення про імідж та його лексико-фразеологічний склад. Згідно з словником, імідж – це репутація чи образ людини, сформований громадською думкою, або ж представницький образ когось-небудь, створений для населення.

На думку Н. Гузій, системоутворювальним чинником, а також однією із закономірностей формування педагогічного іміджу можна вважати естетичні якості особистості вчителя. Естетичний потенціал педагогічної культури дозволяє вчителю позбавитися унітарності у розв'язанні професійних задач, допомагає розв'язати їх за законами краси та досконалості. Естетична культура гармонізує педагогічний інтелект, емоційно-почуттєву, вольову і потребнісно-мотиваційну сферу професійної самосвідомості вчителя. Естетична розвиненість учителя стимулює роботу педагогічної уяви та фантазії, збагачує

образність та асоціативність професійного мислення, витончується культура почуттів, емоційної виразності професійної поведінки та зовнішнього вигляду, виховується наполегливість, терпіння та вміння керувати собою. (Зінченко, 2008)

Ми також дослідили статтю 24 Закону України « Про освіту», де вказано, що педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладах системи загальної середньої освіти. (Верховна Рада України, 2024)

Таким чином, в першу чергу важливо, щоб педагог мав відповідну освіту та свої моральні цінності, однак про зовнішні фактори не згадують.

Отже, імідж – це збірне поняття, що включає в себе не лише зовнішні, але й внутрішні аспекти певної особи, а саме жести, міміку, привабливість, поведінку, манеру спілкування та харизму. До того ж суспільство може формувати його самостійно, на основі власних висновків та певних ситуацій, або ж імідж може бути сформованим професійними людьми, відповідно до вимог групи населення, з метою сподобатись їм та зміцнити авторитет. У той час як імідж вчителя – це набір естетичних якостей, які допомагають перетворити професію на справу всього життя.

Унікальною особливістю іміджу є те, що він непостійний, може змінюватись в обидві сторони, в сторону загибелі чи процвітання. Чутки та плітки часто можуть створювати людині неприйнятний імідж та репутацію, однак при особистому спілкуванні цей фактор може враз змінитись. Як у випадку з учителями, наприклад. Учні знаходять точки дотику при обговорюванні своїх наставників, а саме вчителів. Вони можуть скаржитись, ненавидіти і зводити наклеп на них, або ж навпаки захоплюватись і надихатись. У результаті цього, кожен педагог має свій власний імідж, створений своїми

учнями. Слава про нього завжди розповсюджується до найменших, які вперше приходять на уроки. Від іміджу вчителя залежить і сприйняття його в класі, постійне оцінювання його особистості чи безліч нових пліток на коридорі.

Якщо з визначенням іміджу все зрозуміло, то з його типологією ще варто розібратись, адже розділяють близько 9 категорій, на які може ділитися імідж. Такі, як імідж за спрямованістю та метою, за емоційним впливом на аудиторію, за ступенем самоконтролю та інші. Наприклад, за носієм та споживачем імідж розділяють на імідж людини, товару чи послуги, організації або закладу, цілої країни, держави або ж соціальної сфери. (Химич, 2009)

За функціональним підходом можна виділити три основні підтипи іміджу:

1. дзеркальний – що являє собою сукупність думок та вражень про самого себе, але мінусом такого типу іміджу є мінімальне врахування думки суспільства;
2. реальний – та версія людини, якою її бачать інші, погляд збоку на людину;
3. ідеальний – той імідж, який людина в ідеалі бажала б мати.

За спрямованістю та метою ми маємо такі типи іміджу: публічний, професійно-діловий, тобто той імідж, який ви створюєте відповідно до сфери вашої діяльності, комерційний імідж, який асоціюється з підприємством чи компанією, артистичний та політичний імідж.

За емоційним впливом на аудиторію імідж розділяється на позитивний та негативний. Однак варто зазначити, що негативний образ іноді створюють навмисно, для збільшення охоплення. Це явище також називають “чорним піаром”. Учителі-блогери рідко застосовують такий вид просування в соціальних мережах, адже репутація педагога має бути бездоганною, як стверджують стереотипи.

Якщо охарактеризувати імідж за ступенем взаємодії, то є безпосередній та опосередкований імідж. Перший з них формується прямою взаємодією двох людей. Наприклад, комунікація між вчителем та учнем. У такому випадку імідж формується максимально чітко та реально. Обидві сторони можуть оцінити один одного не через призму додаткових факторів. У той час як

опосередкований імідж формується, коли зв'язок педагога з учнем здійснюється через третю людину. Як писалось раніше, плітки та чутки часто вносять свої корективи в імідж людини, спотворюючи його реальність.

Головною метою іміджу є досягнення мети, і за цим фактором імідж ми можемо поділити на ефективний та неефективний імідж, або ж результативний і безрезультатний. Ефективний імідж – це беззаперечна репутація та утвердження позиції особистості у суспільстві, що зміцнює її авторитет.

Таким чином, типологія іміджу розширена та включає в себе багато факторів, що в загальній системі взаємодії допомагає створити індивіду/організації ефективний імідж, який буде позитивно утверджувати їх роль у суспільстві.

1.2 Внутрішні та зовнішні складники іміджу вчителя

Так як імідж – це гармонійне поєднання внутрішнього та зовнішнього чинників, які формують загальний вигідний образ, то варто розібратись що вони собою являють.

Якщо розбирати термінологію цих понять на прикладі ЗЗСО, то внутрішній імідж – це образ школи в очах співробітників, а зовнішній імідж – це образ школи в очах зовнішніх груп громадськості, а саме батьки, учні, школи, влада та інші. За схемою Химича (2009) ми провели аналогію між діяльністю підприємства та ЗЗСО і можемо виокремити елементи внутрішнього іміджу, такі як наявність чітко сформульованої місії, бачення, філософії ЗЗСО.

Наприклад, у ліцеї Новобузької міської ради Миколаївської області, де ми навчались, є Кодекс честі гімназиста, де написано: “ Це їхній храм – храм науки. Але цього сьогодні замало. Ми намагаємось зробити так, щоб ліцей став Храмом Духовності, Людяності, Добра. Адже з добра починалася наша велика гімназійна родина. З дитячої віри, з батьківської надії, натхнення і творчості педагогів народився ліцей. Народився, щоб жити, творити, перемагати”. А й справді, цей фрагмент транслює ідеологію цього ліцею, бо вона не лише про навчання та нескінченні знання, але й про духовні якості, які плекають в учнях закладу щодня. Саме в стінах рідного ліцею нас навчили любити людей і бути

надійною опорою для батьків та друзів. Ліцей – це не лише про слова, але й про вчинки.

Наступним елементом внутрішнього іміджу є наявність власної системи цінностей, традицій, звичаїв, такі як корпоративи, святкування днів народження та встановлення цілей на рік. Далі, налагоджена система заохочення співробітників, що включає премії, дозвіл на нововведення, система накопичення бонусів та інше.

Створення позитивного морально-психологічного клімату у колективі є не менш важливим, так як зараз ми усі знаходимось у постійному напруженні та час від часу стикаємось з тривожністю, педагогічний колектив міг би стати чудовим місцем, щоб відчувати підтримку та спокій. Насамперед це залежить від керівника колективу, а саме директора закладу освіти. Не можу не згадати Михайла Андрієвського, який славився не лише повагою та любов'ю до своїх вихованців, але й до колег. Педагогічний колектив Гадяцької школи-інтернату став надійною опорою Михайла Костянтиновича в його роботі.

Метою свого шляху управління він вважав виховання вчителя-дослідника, який, застосовуючи найновіші педагогічні технології, міг би ефективно працювати над розкриттям здібностей кожної дитини та підготовкою її до самостійного життя. А. Бойко, яка характеризувала систему виховання в даному навчальному закладі, писала, що "... незважаючи на незаперечні досягнення й високу оцінку праці кожного члена педагогічного колективу, тут немає застою, заспокоєності. Усі разом і кожен співробітник окремо – у постійному русі вперед, у прагненні піднятися вище, знати більше, працювати краще." (Бойко, 2006)

Отже, психологічно здорове середовище неабияк впливає на розвиток педагогічного колективу та успішності учнів, в чому впевнився колектив Гадяцької школи-інтернату при правлінні М. Андрієвського. І крайній визначний елемент – це високий рівень інформаційної відкритості керівництва, що означає довірливі відносини, які працюють на ефективний імідж. Сюди ж

відноситься документація, чіткий план дій ЗЗСО, розвиток, проблеми і так далі.

Зовнішній імідж – це транслювання внутрішнього на ширший загал, тому в нього входить такий елемент як представлення інформації про ЗЗСО на офіційному веб-сайті, соціальних мережах. Таку стратегію використовують більшість закладів освіти, якщо проаналізувати їхнє соціальне життя. Це спосіб просування, рекламування з метою покращити репутацію закладів. Деякі вдаються до агітації, використовуючи соціальні мережі (TikTok, Instagram, Facebook etc.) До речі, веб-сайт вказує на серйозність організації, тому в нашому сьогоденні майже кожна компанія має свій сайт, який допомагає споживачам знайти детальну інформацію, яка їх цікавить, швидко замовити товар/послугу, не спілкуючись додатково з менеджерами, чи залишити відгук для інших користувачів сайту.

Важливим елементом є зовнішній вигляд ЗЗСО, тому що “зустрічають по одежі”. Цей фактор транслює престижність закладу, в якому учні/студенти змушені будуть навчатись чи то 4 чи то 11 років. Звичайно, якщо це державна школа, то її архітектура залежить від державного фінансування і зазвичай рідко можна побачити школи в Україні, які вражають своєю розкішшю та красою. Тому обирають найкраще з найгіршого. На протидію цьому елементу зовнішнього іміджу можна поставити надання якісних освітніх послуг, адже “... проводжають по розуму”. При виборі навчального закладу для своїх дітей батьки часто читають відгуки на батьківських форумах, або ж віддають дітей у школи, де навчались самі, адже отримали там чудові знання в свій час. У більшості шкіл одні й ті самі вчителі навчають декілька поколінь поспіль. Наприклад, перша вчителька мого старшого брата стала і моєю першою вчителькою через 4 роки, а ліцей, в який вступив мій брат у 5-ому класі, скоро став і моєю домівкою. Знання, здобуті там, дали нам змогу вступити до престижних університетів у Харкові та Києві. Тому якість освітніх послуг неабияк переважає над зовнішнім виглядом навчального закладу.

Не можу не згадати про участь у благодійних та соціальних заходах, яка утверджує імідж будь-якого закладу. Тим паче, коли війна розгортається в Україні, місія вчителів не лише навчати грамоті, але й змалку вчити допомагати “своїм”. Це можуть бути благодійні збори, або ж акції, наприклад, висадка дерев, допомога літнім людям, прибирання території, поїздка до притулків та багато інших.

Отже, для побудови позитивного іміджу ЗЗСО необхідно знати чинники внутрішнього та зовнішнього іміджу, які спрямовані на досягнення економічних та соціальних результатів, а також примноження прибутку на благо організації, що показує ефективність самого іміджу.

1.3 Шляхи формування іміджу педагога

Для того, щоб людина відчувала себе соціально успішною, їй потрібно реалізуватись, що допоможе їй стати впевненою у своїх силах. Тому що коли людина вчиться позиціонувати себе, її зовнішній вигляд та мова грають найважливіші ролі. Чиста шкіра обличчя, випрасуваний одяг, легкий макіяж, охайно прибране волосся безпосередньо вважаються чинниками бездоганного іміджу, але якщо зверху людина ідеальна, а її взуття “кричить про допомогу” – це моментально псує картинку. Брудні черевики можна розцінювати як метафору, адже ти можеш здаватись надзвичайним, твої манери та поведінка у суспільстві будуть бездоганними, але відкривши рота, вся аудиторія почує довгі паузи, українсько-російську кальку або ж невміння висловлювати свої думки. Таким чином, пропоную розглянути стратегію іміджбілдінгу педагога.

По-перше, розберемось з особистісними характеристиками, якими має володіти вчитель на думку учнів. Ми натрапили на результати їх опитування (див. додаток А), яке провели (Галицька Е. В., Донкоглова Н. А., 2022). Воно стосується основних характеристик іміджу вчителя основної школи та чинники впливу на нього. Отже, учні впевнені, що педагог має бути впевненим у собі професіоналом, мати хист до викладацької роботи, здатний донести інформацію, зацікавити, захопити увагу учнів, вміє чітко роз’яснювати

завдання та критерії їх оцінювання, вчитель також повинен бути об'єктивним і неупередженим, та що є не менш важливим, здатним оцінити психологічні особливості учнів. Меншою мірою опитані особи оцінили такі якості, як пунктуальність, відповідальність у виконанні взятих зобов'язань і дотриманні свого слова, доброзичливість та відкритість у спілкуванні, а також має відповідний зовнішній вигляд.

Можна зробити висновок, що учні хочуть бачити перед собою педагога, впевненого в собі, з досвідом за плечима, який періодично проявляє співчуття, проте більшість людських якостей на їхню думку вчитель проявляти не зобов'язаний. Також для учнів неважливим є зовнішній чинник у цьому опитуванні, що означає перехід від стереотипів до усвідомлення.

Також у процесі дослідження ми натрапили на ще одне опитування Сергія Горбачова (2018), яке стосувалося нестандартного іміджу вчителя однієї з найкращих гімназій Хельсинки. До опитування було прикріплене фото педагога, де можна неозброєним оком роздивитись яскраво-зелене скуйовджене волосся. (див. додаток Б) Опитування було відправлено у чат батьків і у чат вчителів окремо, але результати порадували. Таким чином, 97% батьків вважають, що вчителі – вільні люди, які мають право на самовираження, в той час як 93% вчителів думають так само. У коментарях часто можна було побачити такий вислів: «Не має значення, якого кольору волосся, чи в що вдягнений вчитель, якщо він гарно вчить і користується повагою в дітей.» Ми повністю з цим погоджуємось, адже колір волосся теж можна використовувати задля привертання уваги учнів і закріплення свого авторитету серед них.

Крім того, необхідною навичкою для успішного педагога є вміння працювати з комп'ютером, адже ми живемо у цифровому світі, повному новітніх технологій. Населення України живе, працює і навчається онлайн протягом довгих чотирьох років. За цей час майже усі викладачі оволоділи комп'ютерами на професійному рівні, тим самим здобули повагу серед студентів та підвищили рівень їхньої успішності на уроках. Тому викладачам

завжди потрібно йти в ногу з часом, щоб залишатись авторитетом для своїх вихованців.

Що стосується іміджбілдінгу, то він включає 5 стадій (Болотова В. О., Ляшенко Н. О., Агаларова К. А., 2021), а саме:

1. педагог, який прагне побудувати індивідуальний імідж має встановити мету, щоб розуміти до чого варто прагнути. Саморефлексія неабияк допоможе. Варто ставити собі запитання “Чому я хочу змінити імідж?”, “Як мій новий імідж мені допоможе?”, “Чи зробить це мене щасливою?” та інші;
2. варто усвідомити свої сильні сторони та сторони, над якими варто працювати. Сюди ж можна віднести думку оточуючих про людину. За допомогою провокуючих запитань ви можете більше дізнатись про себе. Ставте запитання “Чи пасує мені рожевий колір?”, “Чи не надто голосно я розмовляю?”, “Чи не набрала я зайвих кілограмів?”;
3. розрахунок фінансових можливостей, часових меж та кількість бажання, які є необхідними для створення нового іміджу;
4. реалізувати стратегії самостійно або через фахівців – це практичний етап іміджбілдінгу, який спрямований на отримання фінального результату. Педагог може слідувати своєму плану самостійно або ж звернутись до спеціалістів, а саме лікарів, косметологів, стилістів, фахівців б'юті-сфери, ораторського мистецтва та мовлення, також не зайвими є кілька сеансів з психологом, який допоможе прийняти нову версію себе максимально безболісно;
5. оцінка ефективності новоствореного іміджу.

Ще одним способом покращити імідж педагога є курси з підвищення кваліфікації, які проходять щороку. Кожен педагог має розподілити 150 годин, виділених на курси, на 5 років. Після проходження курсів, вчителі отримують сертифікати, які підтверджують їхню професійність. На жаль, є низка проблем, пов'язана з такою можливістю, а саме обмежене фінансування. Станом на 2023 рік майже усі педагоги були змушені проходити курси власним коштом, також немає жодних гарантій, що суб'єкт, який проводить заняття, надасть якісні послуги. До того ж, через війну в Україні вчителі вимушені проходити курси з

підвищення кваліфікації дистанційно, що означає витрачання позаурочного часу. Проте Міністерство освіти і науки намагається покращити якість здобування знань для вчителів. (Освітній омбудсмен України, 2021)

Не варто забувати про те, що зміна іміджу не означає повну заміну себе, це лише спосіб підкреслити свою унікальність та зміцнити не лише впевненість у собі, а у впевненість інших у вас. До того ж, імідж має бути відповідним до віку та статі педагога, релігії, стану у суспільстві, професії та культурним особливостям, щоб не вводити знайомих, колег та учнів в оману.

РОЗДІЛ 2. ІМІДЖ ПЕДАГОГА В УКРАЇНІ

2.1 Вплив іміджу закладу загальної середньої освіти на імідж педагога та навпаки

Ми задумувалась про те, як місце роботи конкретно впливає на людину, на думку оточуючих про неї та чому так важливо обирати організацію/компанію з хорошою репутацією. На нашу думку, це тому, що в педагогічному колективі вчитель знаходиться від 8 до 12 годин на день, у найкращому випадку. Таким чином вони проводять більшу частину свого життя на роботі. Наскільки нам відомо, щоб дізнатись більше про людину, можна подивитись на її оточення. Отже, думка про педагога складається не лише з його іміджу, але й з іміджу ЗЗСО, в якому він працює.

Імідж закладу освіти часто покращує імідж своїх працівників. Наприклад надаючи доступ до ресурсів та можливостей, а саме лабораторного обладнання, бібліотеки, фінансово підтримує дослідження, влаштовує екскурсії до визначних пам'яток, музеїв тощо. Якщо ЗЗСО інвестує у свій розвиток, то це позитивно відображається на роботі педагога та його можливостях у підготовці до занять. Учні завжди надають перевагу практичним заняттям над теоретичними. Дослідження та лабораторні роботи з хімії/фізики запам'ятовуються надовго, тому що у більшості випадків схожі на магію.

Сьогодні набирають обертів соціальні мережі закладів освіти, такі, як КНЛУ, КНТЕУ, Славутицька ЗОШ №1, Britannica School, Новобузький ліцей і багато інших. Часто у знятих відео фігурують саме педагоги, хоч відео знято в розважальних цілях. Такий маркетинговий хід створює сприятливий контекст для просування вчителів, адже якщо університет просуває своїх працівників, як професіоналів у своїй галузі, то це може позитивно вплинути на їхню репутацію та авторитет.

Проте нерідко можна побачити заголовки статей про неадекватну і неприйнятну поведінку вчителів під час освітнього процесу. Наприклад, вигнання з класу, приниження учнів, побиття, мовні конфлікти у школах та

багато інших. Згідно із статтею 7 Закону України «Про повну загальну середню освіту» дискримінація у сфері загальної середньої освіти заборонена. Учня не припустимо обмежувати у навчанні, а дії перераховані вище повністю порушують цей закон. Отже вчителі, які так вчиняють маю нести відповідальність за свої вчинки.

Інцидент з побиттям учня стався на Львівщині у Потелицькій загальноосвітній школі три роки тому. Справа набула розголосу та неодноразово з'являлася в новинах. У соціальні мережі потрапило відео з місця подій, де завуч з навчально-виховної роботи лупцює хлопчика посеред класу. Вона стверджує, що її спровокували, але ми не вважаємо це виправданням, адже хороший вчитель завжди знайде в собі сили стриматись. Завуча звільнили від посади, а сама вона сказала, що вже не зможе працювати з дітьми. (Вчителька заліпила нерадивому учню по голові, 2020)

Таким чином, зруйнувати репутацію закладу може одна людина, а відповідальними за такий промах будуть усі працівники шкіл/університетів.

Однак, в Україні є безліч представників освіти, які щодня “відмивають” заплямовані ЗЗСО. Пропоную розглянути деяких з них.

Артур Пройдаков, який став переможцем Global Teacher Prize Ukraine 2021. Він не лише викладає українську мову та літературу, але й закохує своїх учнів в неї. Його з легкістю можна назвати вчителем-новатором, адже він бездоганно використовує новітні технології під час своїх уроків. Поговоримо про його імідж. Якщо подивитись на молодого викладача, можна побачити, що він надає перевагу офіційно-діловому стилю одягу, вносячи певні корективи, наприклад фіолетовий піджак, легко розстібнута рубашка та інші. Зовнішній аспект його іміджу ідеально пасує сучасному вчителю. До його мови та мовлення не може бути жодних запитань, адже він вміло використовує паузи, чітко висловлює свої думки і крім цього він регулярно озвучує футбольні матчі, що вважає своєю пристрастю. Проаналізувавши висловлення про Артура його колег та учнів, можна зробити висновок, що його реальний імідж бездоганний. Він приваблює людей своїм новаторством і захоплює своїми людськими

якостями. Його професійний імідж в міру розвинений, адже він активно публікує дописи в соціальні мережі (YouTube, Telegram) тим самим збільшуючи свою аудиторію та впізнаваність, а його перемога на Global Teacher Prize Ukraine зміцнила не лише його імідж, але й імідж навчального закладу, де він викладає.

Тож, імідж педагога та закладу освіти взаємопов'язані. Вони можуть як підсилювати один одного так і нещадно руйнувати без права на успіх у майбутньому.

2.2 Вплив іміджу вчителя на успішність учнів під час освітнього процесу

Ні для кого не секрет, що педагог відіграє ключову роль у формуванні особистості учнів. Своїм прикладом він надихає дітей на саморозвиток, виховує в них патріотів, плекає добрі серця та спрямовує на правильний шлях. Як писав М. Андрієвський: “непрості дитячі долі, які мене оточували, хвилювали, турбували, змушували шукати шляхи для того, щоб школа-інтернат стала для всіх чотирьохсот дітей рідною, близькою, теплою, своєю домівкою...” (Бойко, 2006). Ми вважаємо, що для вчителя учень має бути в першу чергу дитиною. Кожен з нас опинявся в ідентичних ситуаціях, коли викладачі ображали чи принижували нас, водночас кажучи “це для кращої мотивації...”. Цікаво, чи усвідомлюють вони, що в цей момент руйнують свою репутацію в очах іншої людини та вбивають її потенціал, а тим більше мотивацію до навчання?

Пропоную розглянути кілька аспектів іміджу педагога, які однозначно впливають на успішність учнів під час освітнього процесу:

1. педагог, який демонструє свою професійну компетентність, високий рівень знань та використовує ефективні методи викладання, користується популярністю та довірою зі сторони своїх вихованців;
2. якісне спілкування, підтримка, вміння мотивувати учнів більшою мірою зміцнить авторитет педагога та допоможе побудувати позитивний імідж;

3. вчителі з високим рівнем емоційного інтелекту можуть краще розуміти потреби та емоційний стан учнів, що сприяє створенню підтримуючого середовища для навчання. Емпатичні здібності неабияк допоможуть у цьому аспекті;
4. стиль викладання, методи навчання та педагогічний підхід до управління класом можуть суттєво впливати на мотивацію та успішність учнів;
5. педагог, який гідний свого знання, може вести за собою і бути прикладом для наслідування.

Зокрема, емоційність педагога дуже важлива в роботі з учнями основної школи у зв'язку з тим, що підлітковий вік – це вік відкритого, недовірливого ставлення до вчителя й потреби в емпатії. До того ж, здатність вчителя швидко розв'язувати проблеми також впливає на навчальний процес, адже це не лише економить дорогоцінний час уроку, але й показує активний плин думок. Імідж педагога може позитивно працювати в звичайних для сьогодення ситуаціях, як от повітряна тривога. Той учитель, який буде сидіти з вами поруч в укритті, турбуватись про вашу безпеку, відволікати вас від тривожних думок і час від часу запитувати щось по шкільній програмі, заслуговує не лише на повагу, але й на відкрите серце учнів.

Отже, імідж при правильному його використанні може стати зброєю у руках педагога. Якщо студенти поважають його, бажають наслідувати, почувають себе у безпеці та комфорті, то це обов'язково вплине на їхню успішність в освітньому процесі. Проте вчителеві необхідно йти в ногу з часом і не забувати бути людиною з великої букви, а лише потім педагогом.

ВИСНОВКИ

У світі, де все розвивається занадто швидко, не існує людини, яка б не переживала за власний імідж, не переживала про думки інших чи не намагалась би видавати себе за втілення краси й спокою. Педагоги також входять до рядів таких особистостей. Вони, як ніхто інший знають як важко зберегти свою репутацію серед підлітків.

Проведене нами дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Імідж – це непостійне явище, яке змінюється під впливом часу, змін у суспільстві, моді, сучасних трендах. У свою чергу образ педагога включає в себе як духовні, так і фізичні якості. Вчитель повинен демонструвати власну систему цінностей та традицій, щоб являти собою індивідуальність, таким чином підтверджувати своє місце в суспільстві. Не варто забувати про зовнішній вигляд. Наразі стереотипи про старезні костюми, туго зібране волосся, тісні жилетки та туфлі без підборів відійшли на задній план, а прояв особистості у вигляді яскравих аксесуарів, належних зачісок та кедів набирає популярності.
2. Одним із найпопулярніших і найефективніших інструментів у створенні іміджу в Україні вважають соціальні мережі. Позитивний образ ЗЗСО і педагога зокрема можна побудувати за допомогою коротких розважальних роликів у стінах ліцею. Зазвичай учні виступають не лише як глядачі чи підписники, але й як активні учасники зйомок. Такий маркетинговий хід йде на користь репутації педагога/закладу освіти і згуртовує цей ком'юніті.
3. Не варто забувати про те, що заклад освіти, педагогічний колектив та педагоги, як окремі особистості тісно пов'язані між собою. Кожен з них має діяти з гідністю й відповідно до свого становища. Зруйнувати імідж одного з них легко, а от відродити – майже неможливо через силу пліток та “зіпсованого телефону”.
4. На плечах педагога лежить важлива місія. Він має вчити, вислуховувати, підтримувати, дбати про інших, допомагати, будувати психологічно-комфортне середовище для учнів, колег та самого себе. Імідж вчителя, його образ більшою

мірою впливає на освітній процес вихованців. Від того як педагог скерує цей процес, залежить результат, який він отримає. Розважність, уважність, педагогічний досвід, впевненість у собі, високі знання та харизма утворюють імідж педагога у загальній системі взаємодії.

Таким чином, вчителі з позитивним іміджем, які демонструють високий рівень професійних знань та вмінь, ефективно спілкуються з учнями, виявляють емпатію і підтримку, виступають як приклад для наслідування, сприяють успішному навчанню та розвитку учнів. Тому важливо, щоб педагоги удосконалювали свій імідж, працюючи над розвитком своїх професійних та міжособистісних навичок, щоб забезпечити максимально сприятливі умови для навчання та розвитку своїх вихованців.

РЕЗЮМЕ

Імідж педагога вважається надзвичайно важливим у різних сферах його життя. Позитивний імідж педагога сприяє підвищенню авторитету школи, привертає увагу учнів та батьків, що сприяє підвищенню престижу закладу освіти.

Образ педагога визначає не лише його власну ефективність, але й загальний успіх закладу освіти та освітнього процесу.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, 2 додатків. Обсяг роботи складає 27 сторінок. У списку використаної літератури 23 джерела.

У першому розділі роботи обґрунтовано теоретичні аспекти створення іміджу, а саме поняття іміджу, зовнішні та внутрішні чинники, способи формування позитивного іміджу. Зокрема наведено кілька прикладів, які підтверджують важливість теоретичних знань іміджелогії.

У другому розділі роботи розглянуто роль іміджу викладача у загальній системі взаємодії в Україні. Як впливає імідж ВНЗ на імідж педагога, та навпаки. За основу були взяті журналістські статті, а також праця А. Мацієвського. А також розглянуто вплив образу вчителя на успішний освітній процес учнів.

Ключові слова: імідж педагога, ЗЗСО, вплив іміджу, складові іміджу, способи формування іміджу.

ABSTRACT

The teacher's image is considered extremely important in the interaction system. A positive image of a teacher helps to increase the authority of the school, attracts the attention of students and parents, which helps to increase the prestige of the educational institution.

The image of a teacher determines not only his own effectiveness, but also the overall success of the educational institution and the educational process.

The coursework consists of an introduction, two chapters and 2 appendices. The volume of work is 27 pages. There are 23 sources in the list of used literature.

The first section of the paper substantiates the theoretical aspects of image creation, namely the concept of image, external and internal factors, ways of forming a positive image. In particular, several examples are given that confirm the importance of theoretical knowledge of imageology.

The second section of the paper examines the role of the teacher's image in the general system of interaction in Ukraine. How does the image of a university affect the image of a teacher, and vice versa. Journalistic articles, as well as the work of A. Matsievskiy, are taken as a basis. The influence of the teacher's image on the success of the students' educational process is also considered.

Key words: teacher's image, secondary school, influence of image, components of image, methods of image formation.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1) Бойко, А. М. (2006). Виховання людини : нове і вічне. Полтава : Техсервіс.
- 2) Болотова, В. О., Ляшенко, Н. О., Агаларова, К.А.(2021) Репозитарій НТУ “ХПІ”.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/53e3f9f6-a404-4a39-b273-b295c8de57c6/content>
- 3) Вашак, О., Мартиросян, Л. (2019). Формування професійно-педагогічного іміджу працівників вищої школи. Взято 19 лютого з https://www.researchgate.net/publication/335983415_Formuvanna_profesijno-pedagogicnogo_imidzu_pracivnikiv_visoi_skoli
- 4) Галицька, Е. В., Донкоглова, Н. А. (2022). Основні характеристики іміджу викладача вищої школи та чинники впливу на нього.
https://www.researchgate.net/publication/366160913_Main_characteristics_of_the_image_of_the_higher_school_teacher_and_the_factors_of_influence_on_it
- 5) Головна. Ліцей Новобузької міської ради Миколаївської області. (б. д.). Взято 19 лютого 2024 з <http://www.novyibuh-gymnasium.edukit.mk.ua/>
- 6) Горбачов, С. (2018). Нестандартний імідж вчителя: прояв особистості – чи компрометація педагога? НУШ.
<http://dev.nus.org.ua/view/nestandardnyj-imidzh-vchytelya-proyav-osobystosti-chy-komprometatsiya-pedagoga/>
- 7) Закон України « Про освіту » №2145 – VIII (2017)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- 8) Зінченко, В. В. (2008). Імідж вчителя, або психологія одягу. Досвід.
- 9) Імідж як феномен сучасного світу. Система електронного забезпечення навчання ЗНУ. (с. 1) Взято 22 лютого 2024 з https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/499505/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%201.pdf

- 10) Надзвичайні події. ICTV, (2020). Вчителька заліпила нерадивому учню по голові – скандал в школі підняв на ноги поліцію. <https://youtu.be/fhEfAWTl0w8?si=eYJkdeCGJTpr24w>
- 11) Коркішко, А. В. (2016). Історико-педагогічний аспект категорії “імідж” у зарубіжному науковому просторі. Серія “Педагогіка і психологія”. (с.30-35)
- 12) Коркішко, А.В. (2016). Сутнісна характеристика категорії “імідж”: історико-педагогічний аспект. Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць. Г.П. Шевченко (Ред.) (с.88-96)
- 13) Ковальова, І.О. (2003). Образ педагога. Х. Антіква.
- 14) Надзвичайні події. ICTV, (2020). Вчителька заліпила нерадивому учню по голові – скандал в школі підняв на ноги поліцію. <https://youtu.be/fhEfAWTl0w8?si=eYJkdeCGJTpr24w>
- 15) Отич, О. М. (2011). Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва. Зазюна, І. А. (Ред.) Зелена Буковина.
- 16) Офіційний веб-сайт Служби освітнього омбудсмена України. (2021). “Що потрібно знати педагогу про підвищення кваліфікації.” Взято 22 лютого 2024 з <https://eo.gov.ua/shcho-potribno-znaty-pedahohu-pro-pidvyshchennia-kvalifikatsii/2021/06/03/>
- 17) Тернопільська, В. І. (2014). Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль.
- 18) Харченко, С. Я., Краснова, Н. П., Харченко, Л. П., Юрків, Я. І. (2012). Етика ділового спілкування. Луганськ.
- 19) Химич, І. Г. (2009). Імідж важливий показник діяльності підприємства у сучасних умовах розвитку корпоративної культури. (с. 59-61)
- 20) Global Teacher Prize Ukraine (б. д.). Про переможця Артур Пройдаков 2021. Взято 22 лютого 2024 з https://globalteacherprize.org.ua/pro-peremozhtsya_artur-proidakov-2021/

- 21) Global Teacher Prize Ukraine (2021). Артур Пройдаков: відеовізитка. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=bH8DG2qLcm4>
- 22) Iveta Kester, Baiba Kalke, (2015). The Visual Image of Teachers: A Ten-Country Perspective
https://www.researchgate.net/publication/305058457_The_Visual_Image_of_Teachers_A_Ten-Country_Perspective
- 23) Надзвичайні події. ICTV, (2020). Вчителька заліпила нерадивому учню по голові – скандал в школі підняв на ноги поліцію.
<https://youtu.be/fhEfAWTl0w8?si=eYJkdeCGJTpr24w>

ДОДАТОК А

Таблиця оцінки характеристик іміджу вчителя (Е. Галицька, Н. Донкоглова, 2022)

Характеристики	Середній бал по сукупності		Ранги	
	юнаків (x)	дівчат (y)	R _x	R _y
Впевнений у собі професіонал	4,4	4,8	1	1
Має хист до викладацької роботи	4,2	4,6	2,5	2
Здатний донести інформацію, зацікавити, захопити увагу студентів	4,2	4,5	2,5	3,5
Вміє чітко роз'яснювати завдання та критерії їх оцінювання	4,0	4,5	5,5	3,5
Об'єктивний та неупереджений	4,1	4,3	4	6
Пунктуальний, відповідальний у виконанні взятих зобов'язань і дотриманні даного слова	3,6	4,4	7	5
Доброзичливий та відкритий у спілкуванні	3,4	4,0	8	8
Комунікабельний, з почуттям гумору	2,9	3,7	9	9
Здатний оцінити психологічні особливості студентів	4,0	4,2	5,5	7
Має відповідний зовнішній вигляд	2,7	3,6	10	10

ДОДАТОК Б

Нестандартний імідж вчителя: прояв особистості – чи компрометація педагога? Горбачов, С. (2018).

